

П Е Ш Т А Н С К О - Б У Д И М С К И Й
С К О Р О Т Е Ч А .

(С о у г і е г .)

П Е Ш Т А .

Неделя

20. Фебруаріа. 1844.

Год. III.

У С Л А В У
дичны Србкиња,
кој су у играню
Србског' кола
участвовале на Србском' балу 2 Фебр. 1844 г.
у Пешти.

Кадъ васъ видимъ лепе миље!
У томъ колу у той слави,
Миняњ да видимъ дивне виле
Гди играю у дубрави.

Вразъ.

Славног' Рода кћери славне
Ой Србкињи миље и дичне!
У срдцу вамъ пласти жаръ;
Жаръ любави домородне,
Народности искре сияне —
Прійм'те Сестре малый даръ.

Одъ любави сиљне къ Вами,
Приј србске разигра ми
Пламенъ живый миљни;
Кадъ ми очи угледаше,
Гди с' у коло ухватишие,
Дичне наше Србкињи.

К'о што сунце ярко блиста,
По сред' неба плава, чиста,
Свуд' разиспа благий зракъ;
Тако одъ васъ сестре миље

Кад' сте у колу нашемъ быле,
Свудъ засійну любве зракъ!

Ваше лице, райско цвеће
Зиму обраћа у пролеће,
И у души рађа сласть;
Све васъ дичи лѣпо тѣло,
Срдце добро и весело
И над' нама байна властъ.

Ал' што Срба срдце любвоиъ,
Пласти само за Србкињомъ,
То не чини виткій стасъ,
Нит' лепота лица любка,
Него једна любавь жарка
Къ Роду своме — лепый красъ!

Зато чуйте сестре миље!
Дражестне су ваше сиље,
Кадъ пустите Србскій гласъ;
Кадъ васъ Рода любавь крепи,
Тад' Србина срдце пласти —
Живи, гине тад' за Васъ!

О! негуйте ово благо
У срдачу своме — драго,
Где је за то згодный ставъ:
Пакъ ће съ вами дично онда,
Цветат' срећа миљог' Рода,
Сіјнут' Србству царскій данъ!!

У Пешти

Милошъ Радончичъ.

ИЗБАВИТЕЛЬ.

Повѣсть изъ Древности Србске,

(Одъ Милоша Радои чића)

(продуженіе.)

Просвета учини ће, да вамъ юшти у
кратко кажемъ:

1. Да ће се целогъ Србскогъ народа си-
ле душевне облагородити, и разумъ на ве-
ћији степенъ савршенства почетисе.

2. Просвета дає познати цело естество,
и све што се у њему налази, а отуда учи-
мо се познавати найвеће суштство, Бога,
и имаши благородније одъ ове мысли? Учи-
насъ даљ даре божествене, кое је Богъ за-
насъ опредѣлио, болѣ употребљавати.

3. Просвета избави ће насъ одъ многїј
Суевѣрїја, и невалилы страстїй, коима
смо подложни, неслушаюћи савете здра-
вогъ разума.

4. Просвета једнога народа одъ преве-
лике је важности за правыј законъ, и и-
стину Религіју: јеръ оно ће наибољији
путъ показати, по коимъ до правогъ Бого-
познанїја и Богопочитанїја доћи можемо.

5. Просвета једнога народа подраниће
Добротврђење, безъ кое благостанїје
народно обестати не може.

6. Просвета напоследку чини човека
блаженимъ и овога и будућегъ живота.
Ко гођь тако свой животъ управља, да ни-
шта безъ упутствїја здравогъ разума не чи-
ни, то га је савесть мирна и чиста. Тако-
ви пакъ люди овогъ су света блажени, а
онога ће ду се славе Божје удостоити.

Душанъ му садъ беседу пресече и раз-
яренымъ потегне гласомъ: Заръ Вера све-
та ни је правыј путъ къ Блаженству? Шта
си съ нама намерio? Да намъ веру утама-
нишъ? А! давно су већи донешени мени
гласови о твоме пагубномъ предпрјатију, но
и веровати нисамъ могао. Ты си ме садъ
самъ твојомъ беседомъ уверio, зато си
смртъ заслужио.

Спремайсе! за три ћешъ дана, предъ
твојимъ домомъ, животъ изгубити. „Овамо

јонаци!“ — слугама знакъ даваюћи — „о-
куйте га у синѣ окове!“

„Жао ми је светлый Царе, да неразу-
мешъ речи мое,“ рече Любивой.

„Смртъ је заслужио!“ повиџу завистни-
цы и непрјатељи Любивоји, коима је садъ
одъ милине перфъ растило.

„Милостъ! Милостъ! светлый царе!“
Чув се изъ средъ дружбине гласъ.

Но Душанъ срдиће устане са Престола
и Соборъ остави. Мртва тишина дуго је
царовала. — Любивой нашъ садъ је на ве-
ки изгубљенъ!

(продужиће се.)

БАСНА

Досадна Будала и Философъ.

Еданъ будаластый и невкусный ветро-
гоня посѣти једнапутъ једногъ весма на гла-
су Философа, кога нашавши у његовой учеб-
ной соби самогъ, нје се могао доста научи-
ти, како онъ тако у самои може живи-
ти. Вы се весма варате, мой Господине,
рекне му Философъ; я самъ се находио,
докъ ми Вы недоћосте, у једномъ любез-
номъ и миломъ дружству.

Нравоученіе. Ово дружство, кое найвећа
часть людїј држи за добро и весело, то исто мударъ
и учень човекъ држи за невесело и досадно. О! ко-
лико миље и радје жели такавъ човекъ съ мртви у-
чени, неже ми са глупымъ живима обхожденѣ имати.
Нема горе муке за једногъ ученогъ човека и списателя,
нега кадъ му какавъ глупији невѣжка на посѣщеніе до-
ђе, и њега у његовимъ лепымъ мыслима узнемираја и
смета му, а особито ако је посѣтитель каква знатна
будала и ветрогоня, коме се свако высокопочитаніје
отдати мора. Ова басна такођеръ намъ каже, да су
добре књиге и лепа мышленіја најболѣ дружство, и о-
ни се врло вараю, кои мысле да мударъ и учень чо-
векъ може игда самъ быти.

Саи. М.

ЗАСЛУГА

Стамоговића Богића у Срему
предъ престоломъ Австриски Владѣтела.

Одъ Римскогъ Царскогъ, као у Унгар-
ской и Чесской Краљевскогъ Величества

наймилостиве Верховне Кнегинѣ наше збогъ Богића Стаматовића найблагаугробніе заповѣда се; какогодъ сирѣчъ што є споменуто свевысочайше Царско и Кралѣвско Величество за досадашнѣ подунавске и посавске граничре, као и за оне Серблѣ, Албанезе (т. ј. Серблѣ Албанске) и Клименте, кои се одъ времена послѣднѣгъ Турскогъ рата по Славоніи и Срему налазе, нове војничке насељине одъ Петрића (Петрове твердинѣ - Petterwarte) све једнако низъ Дунавъ и уза Саву до саме Хорватске прете даоћи рад' пребываня и уживаня ныногъ одредити, нын све заедно у будућемъ Славонскимъ војничкимъ граничаримъ наименовати, изъ нынѣшкојко пѣшачки и конјнички полкова преко свогъ Г. Фелдмаршаллайтнанта Барона одъ Енгелсхофена установити, и између исты једанъ пѣшачки подъ именомъ Петровотвердиньскаго (Петроварадинскаго) верстнаго полка подићи наймилостиве рѣшило, пакъ збогъ тога и упраavljanѣ истогъ полка Господину Полковнику Јосифу Монастерлију, а выше надгледанѣ Управителю Петровотвердиньскомъ Господину Фелдмаршаллайтнанту Барону одъ Хелфрайха повѣрити благоизвилило: тако є исто и садъ Нѣно Величество реченогъ Богића Стаматовића, сматраоћи на нѣгову найпокорнію прошњу и наймилостиве на то гледаоћи, што є онъ 1737 године изъ Албаније съ тамошњимъ лудствомъ на ову страну (Австројску) прешао, пакъ у послѣдњемъ Турскомъ као и у садашњемъ јоштъ по Нѣмачкој трајоћемъ рату вѣрне и храбре војничке службе извершивао, и што су то исто донашва војничка изјестја потврдила, за Лайтнанта у споменутомъ Петровотвердиньскомъ верстномъ полуку поставити умилостивило се. У овомъ дакле достоинству онъ скупштини [компанији] подъ Александромъ Рашиковићемъ стоећи и у Бешки намѣштеной причисљава се съ томъ влашћу, да не само са тамошњима жительима и естественимъ производима; но и съ готовымъ новцемъ, као што є већ по полковима уведено одъ 1. Ноемврија текуће године управља, и да мѣсто

натку, ког се у истој компанији налази, за објеталиште своје има.

Зато ћете ово свевысочайше Царско-Кралѣвско рѣшене истомъ Стаматовићу на тай коначъ саобигити, да се онъ по нѣму влада, војничкимъ потребама покорава се, службу вѣрно одправља, војничке нужде у пононости и слушаню свои старіи Чиновника не само у Славонскимъ граничарскимъ и Унгарскимъ земљама, но и извѣзови на свакомъ мѣсту и у свако време, кадъ бы свевысочайша служба и заповѣсть са собомъ доносила, храбро и вѣрно извершиве, као и по новомъ за Славонске војничке граничаре 29 юніја, текуће године изданомъ Регуламенту да се управља. Споменито свевысочайше Величество съ Царскомъ и Кралѣвскомъ милошћу остава нѣму (Стаматовићу) благонаклонѣно. У Бечу 8. Ноемврија 1747 (М. П.) Преко Царско-Кралѣвскогъ Величества изъ војничкогъ Савѣта Јосифъ Графъ одъ Хоррахъ с. р. Августъ Џома Баронъ одъ Веберъ с. р.

ДОПИСЪ.

Изъ Протопресвтерата Чанадскогъ. — Овы дана сањи видјо позивъ на пренумерацију; Учредничества И. Б. Скоротече на Скоротечу, и Матице С. на Лѣтописъ: аљ ни сањи видјо одъ свијо, Окружја овогъ, 18 села, ини једногъ предчисленника на Скоротечу и И. Новине, осимъ на Лѣтописъ нын 17. — Штета што нашъ Народъ неувиђа нравствену ползу повремене Синсанији, и баръ могућни негледе јї прибавити. — Радо бы многи читали, аљ не радо плаћали. По честој опомени Г. Протопресвтера видимъ, да Вамъ ни данъ да нашији околна наша села за Скоротечу одъ почетка платила ни су. То је греота! Туђъ трудъ и трошакъ уживати безъ никакве узаймности. Некъ једна воденаца бадава мелѣ свакомъ, притежатељ јој, кадъ изпразни собственъ жељ, неће је имати откуђу поправљати, тако и безъ туђегъ уплива, сама одъ себе упропастити се мора. — Той бы страни требало помоћи; аљ су могућнја плећа нуждна. Народу живо и топло препоручити; па ако се прими, настоявати да се иновцы совокупе — (Истина да је и у Скоротечи препорука родолюбива и искрена била; аљ су јо мало нын читали); а ако то

непомогне, онда се мора што но веле, на „духъ времена“ оставити; па кадъ се већа частъ пробуди на дѣланѣ нравногъ поля, она ће и сама політическо и књижевно коло отворити: ёрь засадъ, кодъ насъ міліона и по, и више, текъ подъ пресветлымъ Аустријскимъ; морамо потврдити, да слабо тко познае, да је нуждно: да лете мысли крозъ родъ, да се рађаю миљнина нова, да се общта тражи цѣль.“ — Прочи државе ове сокраждане имаду различна на свомъ језику Списанија, и свако списанје туку јомъ предчленика има; а мы ни та три одржати кадри нисмо. Найзнатније політическе Мађарске Новине „Пешти Хирлапъ“, као што чуемъ 4. хиљаде предплатница имају, некъ имају проче и по једну хиљаду; ал' наше једва по коју стотину. Да шта „Штедеће Зејтинг“, шта ли проча немецка Списанија.

Зиме ове досадашња голомразица нѣжнимъ и поздњимъ усевима вредоносна је била; но данас је 21. Јануарја међава и подобар снегъ навејо. Новије театрално дѣло „Црниј ћорђе“, или Отятје Београђана отъ Турака читано је са удовольствијомъ по овомъ окружју; но многое позоришну јсностъ засјивајуће речи: као преривно на страни 24., трепето страшно на стр. 23. и Мінкыата, ланцошъ ата, и прочемноге много, му одъ важности крњи. За Србство треба Србски писати.

Д. А.

ВѢСТИ.

Пешта. У једну овдешињу перечарницу долазио је свако вече једанъ лепо обученый Господинъ поради Переца; и свакій путъ платио је за њи нову цванцику. Но кадъ је годъ шегртъ у вече, при одлазку изъ дућана, новце пребрајо, увекъ је међу њима нашао по једну фалічну нову цванцику. Тако дакле најпосле узме онъ у подозрење Переокуситеља, кои му је свакій путъ Переце съ новомъ цванцикомъ изплаћивао. И заиста дачнији Переокуситељ не пропусти ни ово вече, да Переокуподаватељ не походи са својомъ новомъ цванцикомъ: ал' шегртъ садъ му се почне изго.

Ево наново позивамо цѣо нашъ Почитајмай и Милосердни Публікумъ, да бы су оскорблѣннимъ Арађанима по могућству у поноћи притекли. Мы ћемо свакій ныовъ поклонъ примили, на свое место оправити, и доброхотны Дародаятеля име на просредствомъ нашегъ Листа обнародовати.

Издавателъ.

Скоротечна излази у седмицы 2 путъ, Четверкомъ и Недельомъ; цена му је како за овдашње тако и за стране Предчленике за поље године 4 фор. у сребру. Предчленик може на свакој ц. кр. Пошти, и у Пешти кодъ Издавателя, у Бедемской улицы (Bastei Gasse № 349.)

Издавателъ Димитриј Јовановић.

У ПЕШТИ словами Баймоловићъ.

варати да нема у дућану ситни новаца; тако узме нову цванцику па съ њомъ брже болѣ у најближу кафну отрчи, као да бы је разменити хотбо; но онъ је не размене, него запита, да ли је нова цванцика добра. Ово нашъ дачнији Переокуситељ омириласи хтеде таки изъ дућана да олади; но на несрѣћу свою, сбогъ свое хальине, коя му је подужа била, буде за ю отъ сеља ухваћенъ.

СМЂСИЦЕ

У „Ердельскимъ вѣстма“ „Марошъ Вашархельи“ отъ 15. Јануарја читасе. Фалічне банкноте отъ 100 фор. и овудасује распрострле; не давио овакову једну разменујућу се познаду у једномъ дућану. Сврху овога препирала се једна Госпожа, која се вообще за сиромашну держала, ал' инакъ много наваца, особито чрезъ Јудеје, на залоге у замји давала, са једнимъ Јудеомъ. Фалічна банкнота кодъ ове Госпоже наћесе, и она потврђдаваше, да јо је отъ Јудеја, кадъ јој је овай дугъ плаћао, добила, кое Јудеј постојио отрчи. — Међутимъ толико је извѣстно, да овуда многи има, кои съ фалічнимъ банкнотима као исподь руке тргую. — Такођеръ можесе у свима вармећама и варошица многој людји наћи, кои нити су штогод наслѣдили, нити сами собомъ стекли, пакъ опеть съ новци као съ ћубретомъ разбацију се. Кадъ бы и кодъ насъ као кодъ неки стары народ, обичај био да сваки Гражданинъ о свомъ приходима, и о своме наслѣдству изяснише мора, то бы заиста фалічне банкноте кодъ њеки правый источникъ овихъ био.

Цѣна ране 1. марта п. р. на Пешти.
пјацы, меровъ, гроши. б. вр.

	найб.	сред.	лош.
Жито.	132	—	105
Наполица	90	—	—
Ражъ.	72	—	64
Чамъ.	54	—	—
Зобъ.	48	—	43
Кукурузъ.	68	—	61
Проя.	—	—	—
Жута каша	—	—	—

Станъ Дунава у Пешти.
1. марта п. р. 5'. 6." 3.|| 2. марта 6' 6." 0."